

นวัตกรรม อสม. ดีเด่น

สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชน

ชื่อนวัตกรรม : กระบวนการขับเคลื่อนงานเพื่อแก้ไขปัญหา
ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ

ชื่อเจ้าของผลงาน : นางสาวสุรารส กาเสน

ประเภทนวัตกรรม : นวัตกรรมกระบวนการ (process innovation)

จังหวัด : น่าน

อสม. ดีเด่นระดับ : ภาคเหนือ

ที่มาและความสำคัญของการสร้างนวัตกรรม

นโยบายรัฐบาลที่เล็งเห็นความสำคัญของอาหารและผลิตภัณฑ์ ที่มีผลต่อสุขภาพ ซึ่งข่าวปัญหาการละเมิดสิทธิต่อผู้บริโภคตามสื่อต่าง ๆ ก็ออกมาต่อเนื่องซึ่งประชาชนในชนบทที่ยังขาดความรู้และไม่ทันข่าวอันเกี่ยวเนื่องกับผู้บริโภคทำให้ตกเป็นเครื่องมือของผู้ประกอบการได้ ซึ่งประชาชนในชนบทก็มีรายได้น้อยทำให้ต้องซื้อผลิตภัณฑ์และอาหารที่ราคาถูก และไม่ได้มาตรฐานมาอุปโภคและบริโภค ร้านขายของชำในหมู่บ้านจึงเป็นแหล่งที่ประชาชนในหมู่บ้านจะมาซื้อผลิตภัณฑ์ และอาหารในการดำรงชีพ

จากการสำรวจร้านชำของตำบลสถาน มีจำนวนร้าน 42 ร้าน ซึ่งหลังจากที่มีการสรุปผลการสำรวจ พบว่า มีร้านขายของชำที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ห้ามไม่ให้มีการจำหน่ายในร้านชำ ซึ่งจากการสำรวจร้านชำทุกปี ที่ผ่านมาก็พบร้านชำจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ไม่ถูกต้องทุกปี ทางสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติฯ ตำบลสถาน ได้ยึดของและแนะนำให้สุขศึกษาแต่ก็ยังพบร้านชำที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ไม่ถูกต้องทุกปี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบเฝ้าระวังงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ
2. เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในงานคุ้มครองผู้บริโภค และสามารถเลือกซื้อ เลือกใช้เลือกบริโภคผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพได้อย่างปลอดภัย
3. เพื่อให้คนในชุมชนได้บริโภคผลิตภัณฑ์ที่ดีมีคุณภาพ คนกินปลอดภัย คนขายมีความสุข

นวัตกรรม “กระบวนการขับเคลื่อนงานเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ”

อสม. ดีเด่น สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ชี้แจงโครงการในที่ประชุมหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน
2. จัดให้มีการฝึกอบรมอาสาสมัครวิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชน โดยศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 1/1 เชียงราย
3. มีการสร้างเครือข่ายการทำงานในระดับหมู่บ้านร่วมกับ อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชน กลุ่มแม่บ้าน
4. ประชาสัมพันธ์โครงการและมาตรการการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค ให้ชุมชนได้รับทราบ โดย มีอาสาสมัครวิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชนเป็นแกนนำหลักในแต่ละหมู่บ้าน
5. สำรวจข้อมูลพื้นฐานงานด้านคุ้มครองผู้บริโภคในหมู่บ้าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงาน พบจำนวนร้านขายของชำ จำนวน 42 ร้าน พบปัญหา คือ มียาปฏิชีวนะ ยาอันตราย ยาควบคุมพิเศษ และพบอาหารกระป๋องหมดอายุจำหน่าย
6. ให้ความรู้และคำแนะนำแก่ร้านขายของชำให้รับทราบปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน
7. จัดเสวนาและอบรมให้ความรู้กลุ่มร้านชำ/ตัวแทนกลุ่มผู้บริโภค เรื่องปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคที่ผ่านมามาตรฐานร้านขายของชำจัดตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผล
8. จัดหาชุดทดสอบที่จำเป็นในการใช้ทดสอบอาหาร เช่น ฟอ์มาลิน กรดซาลิซิลิก บอแรกซ์ กดสอบยา เช่น สเตียรอยด์ กดสอบเครื่องสำอาง เช่น ไฮโดรควิโนน กรดเรทิโนอิก ปรอท ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่สงสัยว่าไม่ได้มาตรฐาน และไม่ปลอดภัยต่อการบริโภค อย่างเพียงพอ และชุดทดสอบแอนติเจน
9. มีการออกปฏิบัติงานในเชิงรุกในชุมชน ลงเยี่ยมบ้านสำรวจพื้นที่ทุกหลังคาเรือน ณ จุดบริการเชิงรุกในหมู่บ้านทั้ง 24 จุดและเวทีสัญจร เดือนละ 1 ครั้ง และสอนการใช้แอปพลิเคชัน กรมวิทย์ with you อย. smart app
10. พัฒนาระบบเฝ้าระวังคุ้มครองผู้บริโภคระดับชุมชนให้บริการที่มีคุณภาพและมาตรฐานระดับ ปฐมภูมิ
11. สนับสนุนระบบส่งต่อตัวอย่างจากศูนย์แจ้งเตือนภัยสุขภาพในชุมชนผ่านช่องทางกรมวิทย์ With you
12. ติดตามการดำเนินงานของกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภคในหมู่บ้านร่วมกับ อสม. วิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชน จำนวน ๔ ครั้ง/ปี
13. เสวนากลุ่มและให้ความรู้ร้านขายของชำเพื่อติดตามและแจ้งผลการติดตามของคณะกรรมการติดตามและประเมินผล
14. จัดทำข่าวสารประจำเดือน
15. สรุปผลการดำเนินงาน และมอบหมายภารกิจของกลุ่มคุ้มครองผู้บริโภคในหมู่บ้านและกลุ่ม อสม. วิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชน

นวัตกรรม “กระบวนการขับเคลื่อนงานเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ”

อสม. ดีเด่น สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชน

ผลการดำเนินงาน

1. มีระบบเฝ้าระวังงานคุ้มครองผู้บริโภคครอบคลุมทุกหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลสถาน
2. มีจุดรับแจ้งเตือนด้านงานวิทยาศาสตร์การแพทย์ในแต่ละหมู่บ้าน โดย อสม. วิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชน ทั้งหมด 24 จุด
3. มีการดำเนินการตรวจผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพ อย่างต่อเนื่อง เดือนละ 1 ครั้ง
4. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และมีความตระหนัก ในการเลือกซื้อ เลือกใช้ เลือกบริโภค ผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพได้อย่างปลอดภัย
5. ผู้ประกอบการร้านค้า มีความรู้ความเข้าใจ และมีความตระหนัก ในการเลือกผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ เพื่อมาจำหน่ายให้ผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น
6. ขยายเครือข่าย อสม. วิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชน สู่ระดับอำเภอนาน้อยและสู่ระดับจังหวัด
7. เกิดกระบวนการทำงานคุ้มครองผู้บริโภคแบบบูรณาการ และการมีส่วนร่วมในชุมชน
8. มีข้อกำหนด/มาตรการทางสังคมด้านงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ
9. ประชาชนมีการใช้แอปพลิเคชันหน้าต่างเตือนภัยสุขภาพ เพื่อค้นหาผลิตภัณฑ์ที่ใช้เบื้องต้นว่ามีความปลอดภัยหรือไม่
10. การดำเนินงานขับเคลื่อนเครือข่ายงานคุ้มครองผู้บริโภคตามคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอโดยการอบรมแกนนำและการติดตามประเมินผลจากศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 1/1 เชียงราย
11. จัดสร้างเครือข่ายการทำงานในเรื่องคุ้มครองผู้บริโภค เครือข่ายทุกหมู่บ้านในตำบลสถาน

ปัจจัยความสำเร็จ

1. ได้รับการสนับสนุนความรู้ ชูทดสอบอย่างง่าย และการติดตาม ดำเนินงานจาก ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 1/1 เชียงราย
2. การขับเคลื่อนนโยบายระบบสุขภาพชุมชน
3. ทำ MOU กับองค์กรภายนอกหน่วยงาน
4. มีฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพและระบบการจัดการความรู้ที่ดีผ่านกรมวิทย์ with you
5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างข้อกำหนดของตำบล
6. ความพึงพอใจของการดำเนินงานของ อสม. วิทยาศาสตร์การแพทย์ ร้อยละ 95
7. ความพึงพอใจในการดำเนินงานของศูนย์แจ้งเตือนภัย ร้อยละ 95
8. ความพึงพอใจของการนำ นวัตกรรมไปใช้ในชุมชน ร้อยละ 93

นวัตกรรม “กระบวนการขับเคลื่อนงานเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ”

อสม. ตีเด่น สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชน

ภาคผนวก

บททวนความรู้แก่ผู้ประกอบการ

บททวนความรู้แก่กลุ่มแม่บ้านในการใช้ชุดทดสอบ, การเก็บตัวอย่างอาหาร และบททวนการใช้งานแอปพลิเคชันหน้าด่านเตือนภัยสุขภาพ ปีละ 1 ครั้ง แก่ผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหาร บ้าน โรงเรียน วัด ร้านเสริมสวย ปีละ 1 ครั้ง

โรงเรียน

วัด

ร้านค้า

บ้าน

อสม. นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชนได้ลงพื้นที่ตรวจร้านอาหารโรงเรียนในพื้นที่อำเภอน่าน้อย

ศูนย์เฝ้าระวังเรื่องร้องเรียน

ศูนย์เฝ้าระวังเรื่องร้องเรียน งานวิทยาศาสตร์การแพทย์ชุมชน หมู่บ้านละ 2 จุด จำนวน 24 จุด

เวทีการคืนข้อมูล

